

Egy lassú skizofrén naplójából

– részlet –

Apám tanításai a következő parancsolatokban foglalhatók össze. Csak négy volt, de hát apám nem volt Jahve – na jó, nekem az volt egy ideig –, másrészt én sem voltam Mózes, még neki sem. Bár az is lehet, hogy a többi hat felfedését rám bízta. Tehát:

1. Szeresd a fajtádat.
2. Ne hazudj.
3. Végezd el a napi munkádat.
4. Ne politizálj.

Apám csak időnként nevelt, de akkor nagy odaadással. Egyébként hagyta, nőjek, mint a dudva. Erre is volt kádenciája. Nem gátoljuk a gyerek egyéniségét! Ezt az elméletét később ő maga cáfolta meg, amikor megtudta, hogy kuplerájt csináltam a házából. Na. Amikor úgy látta, eljött az odaadás ideje, berendelt. Az edzőtábor lelkes híve volt. Amint mondta, ilyenkor az ember csak egy dologra figyel. Ő maga sokat járt táborba. Kezdetben a BEAC-hoz, ahol csak a vívásra figyelt. A BEAC-ot J.e. 71-ben alapították Budapesten, első elnöke Eötvös Loránd volt. Apám nem volt elnök, viszont jól és sikeresen vívott a BEAC fekete-fehér színeiben. Talán ezért látott mindent feketében és fehérben. Később hadifogolytáborba járt. A hadifogolytábort a Szovjetunióban rendezték be a második világháború vörös mezben játszó győztesei. Apám az Úz völgyében került a válogatott keretbe. Velem ellentétben ő betartotta saját, második parancsolatát. A gyűjtőtáborban, mielőtt vonatra tették volna, valaki adott neki egy jó tippet. Ha románnak vallja magát, máris indulhat hazafele. Nem tette meg, és jött a három és fél éves jutalomutazás, amikor is apám ideje jó részét valóban egy dologra, a túlélésre fordította. Egy alkalommal vérhaszt kapott. A vérhas, avagy dizentéria a vastagbél fertőzőes megbetegedése.

Tünetei: gyakori véres-nyákos hasmenés, görcsös hasi fájdalom, láz, kínzó tenezmus, azaz tartósan fennálló, fájdalmas, sürgető székelési inger. Legpusztítóbb formájának kórokozója a *Shigella dysenteriae* nevű baktérium. A *Shigella dysenteriae*t Kiyosi Siga japán mikrobiológusról nevezték el. Ő volt az, aki, szintén egy edzőtáborban, Kitaszaro Sibaszaburo professzor szárnyai alatt, felfedezte a pálca alakú baktériumot. Mindez J.e. 72-ben történt. Körülbelül J.e. 2419-ben Hérodotosz, a történetíró nem fedezte fel a Shigellát, viszont tudott róla, és jelentőségét nagyon is felismerte. Amik régen nagyok voltak, többnyire kicsinyek lettek, s amik az én időmben nagyok, korábban kicsinyek voltak, írta Hérodotosz *Historiai* című művében. Természetesen az áldozatokra, vagyis az emberekre, illetve legyőzőikre, a baktériumokra gondolt. A mű részleteinek felolvasásáért Hérodotosz Athénban 10 arany talentumot kapott. Ezt csinálja utána bárki író. A történetírás atyja szerint Xerxész perzsa király hadseregét nem a görögök verték szét, hanem a *Shigella dysenteriae*. Bár ő nem így nevezte az apró ármádiát. Talán miazmának, Hippokratész után szabadon. Kalapot le a görögök előtt, de ebben az ügyben labdába sem rúghattak a *Shigella* mellett. A perzsa had gyakorlatilag agyonszarta magát. A leckéből később, a történelem során sokan és sokat tanultak. Ha rövid idő alatt meg akarsz szabadulni embertársaid kellőképpen népes csoportjától, végy néhány megfelelő körülményt, a *Shigella* pedig jön, lát és garantáltan győz. Apámmal és néhány ezer túlélőtúrás társával is ez történt. Jobbra tőle meghalt egy kapitány, civilben mérnök. Balra tőle egy közkatona, civilben szabó. És ez így ment. Szállt a halál, ágyról ágyra, mesélte apám később. Ő is nagyban készülődött. Naponta körülbelül ötvenszer kellett szarnia. Ebből olyan huszonnyolc sikerült a budiba. Szar ügy, a szó legszorosabb értelmében. És akkor megvilágosodása volt. Lehet, hogy Isten orrát végül csak zavarni kezdte a bűz. Bár ebben nem vagyok egészen biztos. A szaglősejtek ugyanis védekeznek a szarban található, penetráns szagú indol-, szkatol- és tiolvegyületek ellen. De ha a támadás elsöprő erejű, úgy működnek, mint bármely gép, amely túlterhelés esetén leáll. Na. Apám rájött, hogy itt vagy meghal, vagy legyőzi azt, ami legyőzte Xerxészt és bandáját. Igaz, Xerxész és bandája nem ismerte a metilénkéket. Apám viszont igen, ugyanis kémikus volt. A metilénkék fémfényű, szürkészöld kristályos vegyület. Vízen sötétkék színnel oldódó színezék. Vegyjele: C₁₆H₁₈ClN₃S. Többek között akváriumok tisztítására használják. Apám tudta, hogy Kiyosi Siga professzor felfedezése óta meglelték a baktérium ellenszerét, az antibiotikumot, viszont a túlélőtáborban nem talált egy szemet sem. Metilénkéket viszont annál többet. Azt is tudta, hogy nagy dózisban maga a metilénkék is halált okozhat. De végeredményben mindegy volt, hogy a szarásba hal bele, vagy a metilénkébe. Megitta hát a gyönyörű kék levét. Zöldet pisált ugyan egy ideig, és kék lett a szeme fehérje, viszont élete legboldogabb fingjait produkálta. Apám két legyet ütött egy csapásra. Túlélte az edzőtábor, és bebizonyította, Hérodotosznak nem volt igaza, amikor azt állította, hogy nincs történelmi fejlődés. Az is igaz, hogy apámat utóbbi nem nagyon érdekelte. Talán nem is ismerte Hérodotoszt. Ő csak haza akart jönni, mert J.u. 0-ban nekem meg kellett születnem, és ahhoz neki túl kellett lennie két házasságon, három gyermekén, továbbá meg kellett ismerkednie anyámmal. A metilénkék-módszert hazatérése után nem szabadalmaztatta. Ez az eljárás kizárólag túlélőtáborok lakóira vonatkozik.

Tehát, időnként bevonultam apám edzőtáborába. Utáltam ott lenni. Természetem tiltakozott mindenféle odafigyeléstől. És Vera nővér ilyenkor nem volt sehol. Isten sem, szokás szerint. Az első emlékezetes edzőtábor alkalmával összevesztünk. Vagyis apám veszekedett velem.

Ugyanis azt mondta. Kevés arany szabály van az életben, amit követned kell. De azt muszáj. Az első: Szeresd a fajtádat. Mire én megkérdeztem, hogy melyiket. Mire ő: a magyart, fiam. Mire én: És akkor mi lesz Laurával? Aki román. Vagy Sanyival, a Szentegyház utcából. Aki cigány. És ha már itt tartunk: melyik magyart kell szeretni? Azokat, akik időnként autóval, vonaton, busszal vagy gyalog érkeznek, és csokit hoznak nekem, amin magyarul írja, hogy csoki? Azokat egyébként szerettem, de csak a csoki miatt. Amúgy csak ültek hosszan, itták apám illegális pálinkáját, és egyre lelkesebben áradt belőlük a szó. A szavak ahhoz a nyelvhez tartoztak, amit én is beszéltem, de mégsem értettem őket. Talán a sorrenddel volt a baj. Vagy az olyan magyarokat szeressem, mint Toronyi, Maksay, Lenkei, Jelen, Lakatos és a többiek? Őket is szerettem, pedig nem adtak csokit. Sőt, voltak köztük, akik időnként pofoztak. Vagy előttem mentek a tornasorban. Mégis. Vagy azokat, akikhez időnként ellátogattunk, és aprók voltak, szintén beszélték a nyelvemet, és szintén nem értettem őket, mert furán törték az én magyaromat, és porlottak mint a szikla? Apám megcsóválta a fejét. Nem érted te a csíziót, fiam. Örültem volna, ha nem a fajtámról beszél, hanem a metilénkékről. De azt mondta, hogy most más időket élünk. A passzív rezisztencia idejét. Ezt sem értettem. Na ide figyelj. És énekelni kezdett. Ezt énekelte:

A wittenbergi várban a kaput döngetem.

A rector magnificus emígy szól énnekem:

Hej, domine spectabilis!

Ön, látszik, hogy magyar.

Úgy döngeti-bongati azt a kaput,

Mint egy jeges zivatar!

Most már érted? Nem, mondtam megátalkodottan. Nem magyarázott tovább. Az eszedtől még nőhetsz, jegyezte meg némi malíciával. Pedig nagyon szeretett. Röviden: az első edzőtábor csúfosan megbukott. Azt hiszem, akkor döntöttem el, hogy a szállodának meg kell épülnie.

Anyám már jó pár éve beépült a Dácsiába. Abba, amelyik a páros számú vasárnapokon ment, a páratlan számúakon állt.

A második parancsolat így szólt: Ne hazudj! Ez valójában plágium volt. A mondat a Tízparancsolat katolikus megfogalmazásának katekizmus-változatából való. Van neki bibliai változata is, miszerint: Ne tégy hamis tanúságot embertársaid ellen! Vagyis a hamistanúzáson kívül rendben van a hazugság. Jó tudni. Az eredetét egy Jahve nevű isten írta, J.e. 3169 körül. Két kőtáblára. Tudta ő, amit tudott. Odaadta ugyanis a kőtáblákat egy Mózes nevű embernek. Aki dadogós volt. Mózes J.e. 3249-ben született Egyiptomban, foglalkozása szerint építész és pásztor volt, hajlama szerint író és népvezér. Bébi korában a szülei a Nílusra tették egy kosárban, hogy a fáraó leánya aztán megtalálja. Ezt ma elegánsabban intézik. De akkoriban ez volt a divat. Sok nép vezére került ki a kosárból. Mózes legnagyobb tette az volt, hogy kivezette a zsidókat Egyiptomból. Világos: ő is szállodát keresett választott népének. Mint én. Annyi különbséggel, hogy a zsidókat folyton kirakták a szállodából. Engem meg nem. Szép! Szóval, Mózes odaadta a táblákat Áronnak, aki továbbadta őket, kézzől kézre jártak, és idővel Jahve írása a világirodalom bestsellere lett. Persze a kutya se tartotta be a játékszabályokat. Vagyis a kutyák inkább, mint az emberek. A humán húgyagyúságban rejlő sorsiróniára Sophronius Eusebius Hieronymus figyelt fel elsőként. Sophronius Eusebius Hieronymus, ismertebb nevén Szent Jeromos J.e. 1629-ben született Csáktornya közelében. Foglalkozása: ókeresztény író, az egyházatyák egyike, a régészek és levéltárosok védőszentje. Megjárta Rómát, Galliát, Szíriát, sőt, öt évig remetéskedett a kalkhiszi sivatagban. Volt ideje tehát felmérni, mennyire leszárják az emberek Jahve betűjét. Aztán I. Damasus pápa megbízta Jeromost a Biblia latin szövegének revíziójával. I. Damasus a harminchetedik egyházfő volt Szent Péter árnyékos székén. J.e. 1603-ban meghalt az ügyeletes pápa, és baj volt Rómában, mint később Köpecen. Ugyanis két pártra szakadt a választó püspökök kara. Az egyik párt Ursinust, a másik Damasust támogatta. Szó szót követett, és a két banda egymásnak esett. Három napon át folyt a sár és vér és játék Rómában. A végén I. Valentianus császárnak is bele kellett szólnia a buliba. Damasus bandájában izmosabb keresztények vonultak fel, hát ő nyert. Első pápai aktusa az volt, hogy bandájával megtámadta Ursinust és megmaradt követőit. Ezek bemenekültek a Liberianus bazilikába, tudván, hogy az szent föld. I. Damasusék le se szarták a hétszentséget, lemészárolták Ursinusukat. Ezért a barbár Görögországban halál járt. I. Damasus J.e. 1585-ig, haláláig uralkodott, Isten földi helytartójaként. Szép! Jeromos állítólag jóbarátja volt I. Damasusnak. Szerintem félt tőle. Így aztán cselhez folyamodott. Tudjuk, sok olyan időszak volt a világtörténelemben, amikor az élni vágyó emberek csupán virágnyelven mutathattak be a rezsimnek. Jeromos is ezt tette. Az eredeti szövegben az állt, hogy amikor Mózes lejött a Sínai hegyéről, ahol átvette Jahvétól a kőbe vésett röpcéket, arca ragyogott. Később sokan azt állították, hogy Jeromos félreolvasta a szöveget, amikor ragyogó arc helyett szarvval ellátottat írt. Egy frászt. Ilyet nem lehet félreolvasni. Jeromos egyszerűen felszarvazta Mózeszt. Világos, nem? Na.

Ez az edzőtábor sikeresebb volt. Jó ideig nem hazudtam. Egy kivétellel. Ljuba professzor két fia eljött hozzánk látogatóba. Ljuba professzor a vérrák gyógyításának szentelte életét. A vérrák

nem gyógyítható. Volt viszont két fia, ami, ha úgy vesszük, szép kárpótlás. Kolozson találkoztam velük. Kolozs ma a szálloda világhírű élményfürdőjeként működik. Annak idején a városon kívül helyezkedett el. Ha az ember beleugrott a tóba, tele lett a szája sós vízzel és sóférgekkel. Viszont nem süllyedt el. Minden vízbe mártott test a súlyából annyit vesz, amennyi az általa kiszorított víz súlya. Arkhimédész törvénye nem ez, de nekünk így könnyebb volt bemagolni. A sós víznek 3 százalékkal nagyobb a sűrűsége a sótlanénál. Ezért nagyon nehéz belefulladni a kolozsi tóba. Pedig a Ljuba fiúk mindent megpróbáltak velem. Nagyon összebarátkoztunk. Végül sóféreggel etettek, azt mondták, attól olyan erős leszek, mint Popeye, a tengerész. Mondtam, hogy tudtommal Popeye spenótot evett. De csak azért, mert nem volt kéznél sófereg, mondták a Ljuba fiúk. Hazudtak. Megígérték, hogy a következő vasárnap eljönnek hozzánk látogatóba. Ez ügyben nem hazudtak. Csakhogy elfelejtettem. Mint anyámat. Meg Istent. Azon a bizonyos vasárnapon elmentem Toronyival a sarokra, megnézni, van-e valami a dugihelyünkön. A dugihely a város egyik patinás iskolájának falában helyezkedett el. A falból kiesett egy kő, és úgy. Valaki egyszer több üres és illegális cigarettakartont dugott a résbe. Megtaláltuk. Több volt ez számunkra, mint a Sierra Madre kincse. De még annál az aranypénznél is több volt, amit a szálloda pincéjében találtunk, szintén Toronyival. Én mentem elől, kezemben gyertya, Toronyi mögöttem. Mégis ő látta meg elsőként a földön heverő pénzdarabot. Két fejjel magasabb volt nálam, én pedig szokás szerint nem figyeltem oda. Viszont felvettem. Később megmutattam apámnak, ő pedig megmutatta a keresztapámnak. Keresztapám Gróf Teleki Ernő névre hallgatott, J.e. 67-ben született és az egyetlen rokonom volt ilyen minőségben. Vérbeli rokona volt viszont Teleki Pál magyar miniszterelnöknek. A velem való viszonya nem ártott neki. A Teleki Pállal való rokonsága igen. A haladárok J.e. 15-ben kirúgták Kolozsvárról, de úgy, hogy egyenesen a Duna deltába repült, egy Măcin nevű helységbe. A haladár rendszer építése mellett itt kezdett rajzolni és betegeskedni. Én egy tolószékben ismerkedtem meg vele. Amikor megkeresztelt, még hiányzott alóla a tolószék. Igaz, akkoriban nem ismertem fel. Félttem tőle. Nagy golyófeje volt, egy szál haj nélkül. Látogatásaink alkalmával mindig az ablak előtt ült. A fény ide-oda csúszkált koponyáján. Arca árnyékba merült. Csak a glória övezte beszélő gömböt láttam. Reszkettem, mint a nyárfalevél. Ráadásul semmi érdekeset nem mondott. Pedig apámmal sokat beszélgettek. Egyetlen emlékem maradt tőle: egy ezüst bombonos doboz, aminek a tetejébe bevéslette, hogy Keresztfiámnak, ifj. Szántai Jánosnak, Teleki Ernő. A doboz üres volt. Minden alkalommal, amikor kinyitottam. Pedig többet vártam volna egy ilyen rangú keresztapától. Például egy terülj, terülj, dobozkámat. Eltöprengtem azon, vajon miért választotta apám éppen őt keresztapának. Talán azért, mert belőlünk hiányzott a kék vér, apám pedig igazi sznob volt. De az is lehet, hogy a haladár rendszer iránti ellenszenvük sodorta őket egymás mellé. Meg az is, hogy apám a bizonyítványát magyarázta ezzel a viszonyal is. Na igen, nem lehetett túl kényelmes érzés nagyapámmal egy fedél alatt lakni. Hát így. Keresztapám rápillantott az érmére, és kijelentette, hogy Mátyás király korából származik, és aranyból készült. Becsületszavamra. Két nappal később ájtott hozzánk Toronyi anyja. Az ő nevére emlékszem. Ildikó néni. Hatalmas mellei voltak. Szerelmes voltam belé. Világos, miért. Hosszú, barna St Moritz cigarettát szívott. Illegálisat persze. Igaz, nem lőtte főbe apámat, mint Vera nővér a maga hősét. Csak cigarettázott, és elkérte apámtól az érmét. Tekintettel arra, hogy Toronyi, az ő fiacskája látta meg először. Én meg ott álltam, a farkam is állt, mint a huszár, és egy szót sem tudtam kinyögni, amikor apám rákérdezett. Az érme átkerült a Toronyi családhoz. Apám utólag azt mondta, azért adta vissza, mert én nem szóltam semmit. Szerintem azért, mert neki is felállt a farka. Utólag az is kiderült, hogy Toronyiék jegygyűrűt készítettek az érméből. Nagy ügy. Az

epheszoszi keresztények, Szent Pál sugallatára, levagdosták a görög istenszobrok fejét. És nem is építettek belőlük házat. Na.

Ama csodás, dohányipari csomagolóanyagokat tartalmazó kincs meglelésétől kezdve sűrűn ellenőriztük a dugihelyet. De úgy jártunk, mint Buda a kutyavásárral. Azon a bizonyos vasárnapon is, amikor a Ljuba fiúk eljöttek hozzánk. Nagyapám nyitott ajtót, aki akkoriban kertitörpe méretűre zsugorodott. A Ljuba gyerekek sírva menekültek, nagyapám pedig élvezte a helyzetet. Ljuba professzor felhívta apámat, és közölte vele a tényeket. Apám behívott, és megkérdezte mi történt. Hazudtam. Azt mondtam, nem hallottam a csengőt. Apám nem feszegette a dolgot. Alaposan megvert. Én meg alaposan megtanultam a leckét. Mindig az igazat, és csak az igazat mondtam. Míg egy szép napon megjelentek a szállodában a lányok.